



## СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

### СУДОВА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

спеціальність	211 – Ветеринарна медицина	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	Ветеринарна медицина	факультет	ветеринарної медицини
освітній рівень	магістр	кафедра	нормальної та патологічної морфології

#### ВИКЛАДАЧ

#### ЯЦЕНКО ІВАН ВОЛОДИМИРОВИЧ



Вища освіта – спеціальність «Ветеринарна медицина».

Науковий ступень – доктор ветеринарних наук за спеціальністю 16.00.02 – патологія, онкологія і морфологія тварин.

Вчене звання – професор.

Досвід роботи – 28 років.

Показники професійної активності з тематики курсу:

- автор 450 наукових робіт, 9 монографій;
- автор 5 підручників, 2 атласів, 2 довідників, 50 навчальних посібників;
- досвід наукової роботи у Національному науковому центрі «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса») з 2017 р. до нині;
- співавтор 15 публікацій у виданнях Web of Science і Scopus
- учасник численних наукових і методичних конференцій.

Телефон:	0671860665	електронна пошта:	yatsenko-1971@ukr.net	дистанційна підтримка:	Moodle
----------	------------	-------------------	-----------------------	------------------------	--------

#### ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

<b>Мета</b>	формування професійних знань і навичок щодо питань теоретичного та організаційно-методичного забезпечення проведення судово-ветеринарної експертизи з оформленням результатів досліджень.
<b>Формат</b>	лекції, лабораторні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, тестові контрольні роботи.
<b>Деталізація результатів навчання і форм їх контролю</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1, ЗК2, ПРН3, ПРН13) / тестова робота;</li> <li>• здатність розуміти сучасні наукові дані та можливості судово-ветеринарної експертизи; знати і грамотно використовувати професійну термінологію (ЗК2, ЗК7, СК5, ПРН1, ПРН7, ПРН13) / тестова робота;</li> <li>• здатність здійснювати організацію проведення судово-ветеринарної експертизи (ЗК2, ЗК6, СК14, ПРН13)/ тестова робота;</li> <li>• здатність до використання в судово-експертній діяльності нормативно-правових актів та нормативно-технічних документів (ЗК7, СК14, ПРН1, ПРН13) / тестова робота;</li> <li>• здатність використовувати новітні досягнення судово-ветеринарної експертизи для оформлення її результатів (ЗК9, СК14, ПРН1, ПРН13)/ тестова робота;</li> <li>• здатність організовувати, здійснювати і контролювати документообіг під час професійної діяльності (ЗК1, ЗК2, ЗК7, ПРН1, ПРН13) / тестова робота;</li> <li>• здатність застосовувати методи і методики судово-ветеринарного дослідження (ЗК1, ЗК7, СК5, СК6, СК14, ПРН1, ПРН13) / контроль на ЛПЗ, заліку, іспиті:: види контролю (усне опитування, письмове опитування, тестове опитування);</li> <li>• здатність до розуміння логічної послідовності дій та вміти оформляти відповідну документацію під час проведення судово-ветеринарної експертизи (ЗК1, ЗК2, ЗК7, СК14, ПРН1, ПРН13) / тестова робота;</li> <li>• здатність до розуміння та застосування в судово-експертній діяльності норм та правил професійної етики, деонтології, конфіденційності в роботі судового експерта (ЗК1, ЗК10, СК14, ПРН13) / тестова робота;</li> <li>• здатність проводити дослідження на відповідному рівні, застосовувати знання у практичних ситуаціях, застосовувати інструментарій, спеціальні пристрої для проведення спеціальних досліджень під час виконання професійних задач (ЗК2, ЗК7, ПРН1, ПРН7)/ тестова робота;</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• володіти морально-деонтологічними принципами у спілкуванні з правоохоронними органами, зацікавленими особами (ЗК1, ПРН1, ПРН13)/ тестова робота;</li> <li>• здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі, населення, правоохоронних органів з метою інформування про новітні можливості судово-ветеринарної експертизи (ЗК10, ПРН1, ПРН7) / тестова робота.</li> </ul>
Обсяг і форми контролю	4 кредитів ECTS (120 годин): 30 годин лекцій, 30 години лабораторних занять; 60 годин самостійних занять, поточний контроль (2 розділи); <b>підсумковий контроль – залік.</b>
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота.
Умови зарахування	«вільне зарахування».

## ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетенції:	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>СК5. Здатність застосовувати методи і методики патолого-анатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.</p> <p>СК6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.</p> <p>СК14. Здатність проводити судово-ветеринарну експертизу.</p>	Програмні результати	<p>ПРН1. Знати і грамотно використовувати термінологію.</p> <p>ПРН3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.</p> <p>ПРН7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.</p> <p>ПРН13. Розуміти логічну послідовність дій та вміти оформляти відповідну документацію під час проведення судово-ветеринарної експертизи.</p>
--------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

## СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

### Розділ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СУДОВО-ВЕТЕРИНАРНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В УКРАЇНІ. СУДОВО-ВЕТЕРИНАРНА ЕКСПЕРТИЗА ЖИВИХ ТВАРИН, СУДОВО-ВЕТЕРИНАРНА ТАНАТОЛОГІЯ, ТРАВМАТОЛОГІЯ І ТОКСИКОЛОГІЯ

Лекції		Лабораторні заняття (ЛЗ)		Самостійна робота (СР)	
Лекція 1.	Організаційно-правові засади судово-ветеринарної експертизи в Україні.	ЛЗ 1	Порядок призначення та правила підготовки, проведення і оформлення матеріалів судово-ветеринарної експертизи (дослідження).	СР 1	Історія становлення, розвитку та сучасний стан судової ветеринарної експертизи.
Лекція 2.	Судово-ветеринарна експертиза живих тварин.			СР 2	Зразки документів у судово-ветеринарній експертизі.
		ЛЗ 2	Судово-ветеринарне визначення ступеня тяжкості шкоди, заподіяної здоров'ю тварини.	СР 3	Загальні завдання судово-ветеринарної експертизи.
		ЛЗ 3	Судово-ветеринарне визначення каліцтва тварин.	СР 4	Дослідження, перевірка та оцінювання висновку судово-ветеринарного експерта.
Лекція 3.	Вчення про вмирання і смерть. Судово-ветеринарна оцінка трупних явищ (судово-ветеринарна танатологія).	ЛЗ 4	Методика огляду місця події й трупа тварини на місці події.	СР 5	Судово-ветеринарна діагностика та оцінка шкоди, заподіяна здоров'ю тварини унаслідок змін атмосферного тиску, променевого ушкодження.
Лекція 4.	Судово-ветеринарна експертиза за раптової смерті, ексгумованих і розчленованих трупів, а також трупів новонароджених тварин.	ЛЗ 5	Порядок проведення судово-ветеринарної експертизи трупів тварин в секційній залі спеціалізованої експертної установи та складання висновку судово-ветеринарного експерта за результатами дослідження трупа.	СР 6	Судово-ветеринарна характеристика переломів, переломовивихів, вивихів та підвивихів кісток скелета тварин, що кваліфікуються як тяжкі тілесні ушкодження.

Лекція 5.	Загальна судово-ветеринарна травматологія.	ЛЗ 6	Судово-ветеринарна діагностика та оцінка шкоди, заподіяної здоров'ю тварини, тупими предметами	СР 7	Судово-ветеринарні критерії ушкоджень, що проникають у порожнини тіла тварини.
Лекція 6.	Судово-ветеринарна експертиза за ушкоджень тупими предметами.	ЛЗ 7	Судово-ветеринарна діагностика та оцінка шкоди, заподіяної здоров'ю тварини, гострими предметами.	СР 8	Судово-ветеринарна характеристика та діагностика отруєння тварин антикоагулянтними родентицидами.
Лекція 7.	Судово-ветеринарна експертиза за ушкоджень тупими предметами.	ЛЗ 8	Судово-ветеринарна діагностика та оцінка шкоди, заподіяної здоров'ю тварини за термічних ушкоджень і ушкоджень електричним струмом.		
Лекція 8.	Судово-ветеринарна експертиза за ушкоджень гострими предметами.	ЛЗ 9	Судово-ветеринарна діагностика та оцінка шкоди, заподіяної здоров'ю тварини за вогнепальних ушкоджень та вибухової травми.		
Лекція 9.	Судово-ветеринарна експертиза за вогнепальних ушкоджень.	ЛЗ 10	Судово-ветеринарна діагностика та оцінка шкоди, заподіяної здоров'ю тварини у випадках механічної асфіксії.		
Лекція 10.	Загальна судово-ветеринарна токсикологія. Судово-ветеринарна діагностика та оцінка окремих отруєнь.	ЛЗ 11	Судово-ветеринарна діагностика та оцінка шкоди, заподіяної здоров'ю тварини за окремих отруєнь.		

**Розділ 2. СУДОВО-ВЕТЕРИНАРНА ЕКСПЕРТИЗА У РАЗІ ЗАХВОРЮВАНЬ І ЗАГИБЕЛІ ТВАРИН ЗА ПОРУШЕННЯ ЇХ ГОДІВЛІ, УМОВ УТРИМАННЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ; ЩОДО ДЕФЕКТІВ НАДАННЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ ДОПОМОГИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИХ ЗАХОДІВ; РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ**

Лекція 11.	Судово-ветеринарна експертиза у разі захворювань і загибелі тварин за порушення їх годівлі.	ЛЗ 12	Методи судово-ветеринарного виявлення шкоди, заподіяної здоров'ю тваринам, внаслідок порушення їх годівлі, утримання, догляду, експлуатації.	СР 9	Клінічний прояв та патоморфологічні зміни у тварин за окремих мікроелементозів і гіповітамінозів.
Лекція 12	Судово-ветеринарна експертиза у разі захворювань і загибелі тварин у разі порушення їх утримання та експлуатації, щодо жорстокого поводження.	ЛЗ 13	Судово-ветеринарна експертиза щодо дефектів надання ветеринарної допомоги	СР 10	Клінічний прояв та патоморфологічні зміни у тварин за хвороб органів травлення, які виникають у разі порушення годівлі.
Лекція 13.	Судово-ветеринарна експертиза щодо дефектів надання ветеринарної допомоги	ЛЗ 14	Судово-ветеринарна експертиза щодо дефектів організації і проведення ветеринарно-санітарних заходів.	СР 11	Клінічний прояв та патоморфологічні зміни у тварин за хвороб органів дихання, які виникають у разі порушення умов їх утримання і експлуатації.
Лекція 14.	Судово-ветеринарна експертиза щодо дефектів організації та проведення ветеринарно-санітарних заходів	ЛЗ 15	Методи судово-ветеринарного дослідження крові, волосся, луски риб, зубів, кісток скелета тварин.	СР 12	Клінічний прояв та патоморфологічні зміни у тварин за хвороб органів опорно-рухового апарату, які виникають у разі порушення умов їх утримання і експлуатації
Лекція 15.	Судово-ветеринарна експертиза речових доказів тваринного походження.			СР 13	Судово-ветеринарна експертиза щодо кататравми, автомобільної й залізничної травми, раптової смерті.
				СР 14	Судово-ветеринарна характеристика кормових отруєнь
				СР 15	Алгоритм судово-ветеринарного дослідження дефектів ветеринарно-санітарних заходів у разі виникнення й поширення високопатогенного грипу птиці, хвороби Ньюкасла, інфекційного бронхіту птиці, хвороби Гамборо, хвороби Марека.

## ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ:

1. Патологічна анатомія тварин / П.П. Урбанович, М.К. Потоцький, І.І. Гевкан та ін. – К.: Ветінформ, 2008. – 836 с.
2. Патологоанатомічний розтин тварин : навчальний посібник / Зон Г.А., Скрипка М.В., Іванівська Л.Б. – Донецьк : П.П. Глазунов Р.О. – 2009. – с.189
3. Патологічна анатомія тварин. Частина 1 : Підручник / Б.В. Борисевич, В.В. Лісова, К.А. Чумаков. – Київ: Аграр Медіа Груп, 2020. – 418 с.
4. Патологічна анатомія тварин. Частина 2 : Підручник / Б.В. Борисевич, В.В. Лісова, К.А. Чумаков. – Київ : Аграр Медіа Груп, 2020. – 449 с.
5. Про судову експертизу: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 28, ст. 232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.
6. Інструкція про призначення і проведення судових експертиз. Затверджено наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України [від 26.12.2012 № 1950/5](#)). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
8. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
9. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>.
10. Яценко І. В. Предмет судово-ветеринарної експертизи та його значення в теорії і практиці судової експертизи. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2022. Серія Прово. Вип. 73, ч. 2. С. 154-173. DOI: [10.24144/2307-3322.2022.73.55](https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.73.55).
11. Yatsenko I. Principles of forensic expert activities in Ukraine and their implementation in forensic veterinary research. *Archives of Criminology and Forensic Sciences*. 2022. № 1 (5). С. 115–142. DOI: [10.32353/acfs.3.2021.0](https://doi.org/10.32353/acfs.3.2021.0).
12. Яценко І., Сімакова-Єфремян Е., Дереча Л. Методи судової експертизи та їх застосування у судово-ветеринарних дослідженнях. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*: зб. наук. пр. Харків: ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса». 2021. Вип. 2(24). С. 52–76. DOI: [10.32353/khrife.2.2021.04](https://doi.org/10.32353/khrife.2.2021.04).
13. Яценко І. В. Правовий статус судово-ветеринарного експерта як суб'єкта судово-експертної діяльності в контексті новітнього законодавства України. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2022. Вип. 4 (29). С. 68–109. DOI: [10.32353/khrife.4.2022.04](https://doi.org/10.32353/khrife.4.2022.04).
14. Яценко І. В., Дереча Л. М., Париловський О. І. Особливості структури висновку судово-ветеринарного експерта за результатами дослідження трупа тварини з ознаками насильницької смерті. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики* : зб. наук. пр. Харків: Право, 2020. Вип. 21. С. 615–639. DOI: [10.32353/khrife.1.2020.44](https://doi.org/10.32353/khrife.1.2020.44).

15. Яценко І. В. Завдання судово-ветеринарної експертизи: теоретичні й праксеологічні проблеми та шляхи їх вирішення. *Форум Права*. 2023. Вип. 74, № 1. С. 68–81. DOI: DOI: 10.5281/zenodo.7319900.
16. Yatsenko I. Problems of concluding an expert opinion based on the results of a forensic veterinary examination of a live animal and ways to solve them. *Law. Human. Environment*. 2022. Vol. 13, No. 4. Pp. 71–88. DOI: 10.31548/law2022.04.008.13 (4).
17. Yatsenko I. Theoretical justification and praxeological significance of the stages of expert research of a living animal. *Law. Human. Environment*. 2023. Vol. 14. No. 1. Pp. 107–131. DOI: 10.31548/law/1.2023.107.
18. Яценко І. В. Теоретико-гносеологічна конструкція феномену ступеня тяжкості шкоди, заподіяної здоров'ю тварини в судово-ветеринарній експертизі. *Форум права*. 2023. Вип. 75. № 2. 65–88 DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.7699531>.
19. Яценко І. В. Правовий статус та гносеологічна характеристика об'єктів судово-ветеринарної експертизи. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2023. Вип. 2 (31). С. 63–102. DOI: 10.32353/khrife.2.2023.05.
20. Yatsenko I. Epistemological construction doctrine of the veterinary care defect phenomenon in forensic veterinary examination. *Law. Human. Environment*. 2023. Vol. 14, No. 3. Pp. 115–132. DOI: 10.31548/law/3.2023.115.
21. Яценко І. Методика судово-ветеринарної експертизи з метою визначення дефектів ветеринарної допомоги. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2023. Вип. 4 (33). С. 57–86. DOI: 10.32353/khrife.4.2023.05.

## СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за розділи
		до 50	підсумкове тестування
Оцінювання розділу	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

## НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.